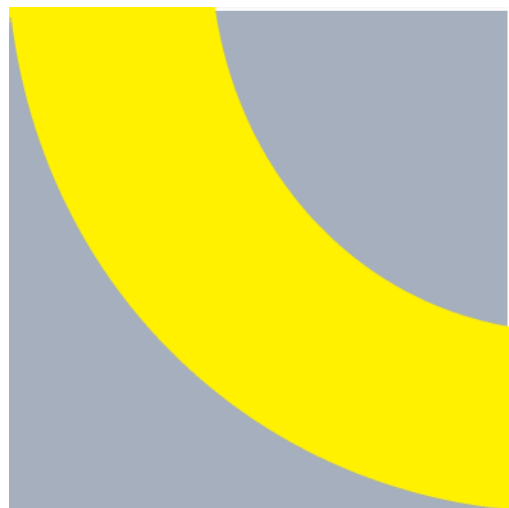

VRH SOPROG IN SOPROGOV EVROPSKIH VODITELJEV IN VODITELJIC Zagreb, Hrvatska

Vzpostavitev mreže za preprečevanje debelosti pri otrocih v evropski regiji Svetovne zdravstvene organizacija (v nad. SZO)

ZAGREBŠKA DEKLARACIJA

9. - 10. MAJ 2023 Debelost je kompleksna multifaktorska bolezen, ki jo opredeljuje

prekomerno kopičenje maščobe. Ima daljnosežne posledice, tako na individualni ravni (vključno s povečanim tveganjem za številne zdravstvene in socialne težave, zlasti bolezni srca in ožilja, sladkorno bolezen, raka, zmanjšano kakovost življenja in funkcionalnih zmogljivosti) kot tudi zato, ker nalaga znatno breme zdravstvenim sistemom in njihovim gospodarstvom.

Med pandemijo COVID-19 smo doživeli dejanski učinek epidemije debelosti v naši regiji. Za ljudi s prekomerno telesno maso je bilo verjetneje, da so doživeli hude posledice spektra bolezni COVID-19, vključno s sprejemi na enoto intenzivne nege in smrtjo. Omejitve, povezane s COVID-19, so v mnogih primerih povzročile tudi

REPUBLIKA
HRVAŠKA

Svetovna
zdravstvena
organizacija
Evropska regija

zmanjšanje telesne dejavnosti in večji dostop do nezdrave hrane med otroki zaradi zaprtja šol, daljšega časa preživetega pred zasloni in motenega dostopa do zdravih šolskih obrokov.

Mi, soproge in soprogi evropskih voditeljev in voditeljic, ki smo se zbrali v Zagrebu na Hrvaškem na našem ustanovnem vrhu, da bi vzpostavili mrežo za preprečevanje debelosti pri otrocih v evropski regiji SZO in povečali ozaveščenost o pereči problematiki čezmerne hranjenosti in debelosti pri otrocih, ki prizadene približno enega od treh otrok v regiji,

SOGLAŠAMO O NASLEDNJEM:

Zavedamo se pomena ozaveščanja o debelosti in o tem, kako ta problematika vpliva na otroke in naše prihodnje generacije, ob upoštevanju otrokovih pravic, njihove dobrobiti in negativnih učinkov stigmatizacije, povezane z debelostjo.

Priznavamo pomen in potrebo po vodenju in zagovorništvi, da bi pospešili ukrepe za preprečevanje debelosti pri otrocih na nacionalni in mednarodni ravni na vseh zadevnih platformah in ustreznih mednarodnih forumih.

Podpiramo potrebo po sodelovanju na večsektorski in medsektorski ravni v vseh ustreznih sektorjih in disciplinah, da bi našli inovativne rešitve za spodbujanje dojenja, izboljšanje prehrane (zdrava in uravnotežena prehrana), krepitev trajnostnih in varnih prehranskih sistemov, zmanjšanje sedenja in povečanje telesne dejavnosti otrok od zgodnjega otroštva. Te strategije so se izkazale za učinkovite pri preprečevanju debelosti in spodbujanju splošnega zdravja.

Poudarjamo pomen celostnega pristopa in pobud za ustvarjanje prostorov, kjer lahko poteka dialog o obravnavanju debelosti in daje rezultate ter podpira načrtovanje trajnostne prihodnosti. Debelost je družbeni problem; za njeno reševanje je treba oblikovati politike v celotni družbi in za spodbujanje zdravih odločitev sodelovati s celotnim sistemom (vključno z odraslimi in starši).

Potrjujemo odgovornost za sodelovanje pri spodbujanju in ustvarjanju zdravega okolja, v katerem imajo otroci dostop do zdrave prehrane in telesne dejavnosti (glej Prilogo 1).

Zavezujemo se, da bomo svoje individualne in skupne napore vložili v odstranjevanje ovir ter spodbujali in izboljševali priložnosti za smiselno sodelovanje z vsemi ustreznimi oblikovalci politik in zainteresiranimi stranmi, ki lahko vplivajo na preprečevanje debelosti pri otrocih in uvajajo spremembe.

Močno smo predani individualnim in kolektivnim prizadevanjem in sodelovanju za izboljšanje okvirov, sistemov, strategij in programov za dolgoročne, z dokazi podprte in na ljudi usmerjene politike za reševanje problema naraščajoče debelosti pri otrocih.

Ob upoštevanju, da so za dejavno podporo obravnavanju naraščajočega izziva debelosti potrebni sistematični, večsektorski in medsektorski politični ukrepi, se zavedamo potrebe po ustanovitvi Evropskega centra SZO za preprečevanje debelosti pri otrocih.

PRILOGA 1¹

Izbrana politična priporočila za zmanjšanje debelosti pri otrocih

Prehrana	Telesna dejavnost
<ul style="list-style-type: none">• Omejiti prodajo, trženje (vključno s spletnim trženjem) in velikosti porcij nezdrave hrane.• Zagotoviti subvencije za povečanje porabe sadja in zelenjave.• Vsa živila morajo imeti na sprednji strani embalaže označeno hranilno vrednost, da bi povečali dostop potrošnikov do informacij o hranilni vrednosti in informirali o zdravi izbiri.• Razviti enoten sistem za izboljšanje učinka sistema označevanja na sprednji strani embalaže.• Voditi kampanje o zdravi prehrani v množičnih medijih, vključno s kampanjami družbenih medijev (spodbujati zdrav življenjski slog in ustvariti povpraševanje po bolj zdravem vedenju).• Določiti, kje in kako lahko delujejo trgovine z živili.• Izvajati politike javnega naročanja zdrave hrane in storitev; zahtevati, da vsa živila in pijače, ki se strežejo ali prodajajo v javnih okoljih (kot so šole), prispevajo k spodbujanju zdrave prehrane.• Nadzirati kopičenje trgovin z nezdravo hrano okoli srednjih šol, da bi podprli prizadevanja v šolah.• Izvajati ukrepe za spodbujanje preoblikovanja sestave živil (na primer zmanjšanje soli, maščob in sladkorja v predelanih živilih).• Zmanjšati porabo sladkorja z učinkovito obdavčitvijo sladkanih pijač.• Razširiti davke, da bi vključili nezdrave prehranske izdelke, vključno s tistimi z visoko vsebnostjo maščob, sladkorja in soli.• Uvesti omejitve za večkratne nakupe in za druge cenovne promocije nezdravih živil.	<ul style="list-style-type: none">• Zagotoviti udoben in varen dostop do kakovostnih javnih odprtih prostorov.• Spodbujati aktivno potovanje z zagotavljanjem varnih pešpoti in lokalnih kolesarskih stez ter organizacijo vodenih pešpoti za otroke, ki obiskujejo lokalne izobraževalne ustanove.• Zagotoviti, da urbanistični in podeželski razvoj vključuje gostoto naselij, povezana ulična omrežja, ki vključujejo pločnike, enostaven dostop do različnih destinacij in dostop do javnega prevoza.• Izvajati kampanje množičnih medijev, izobraževanje v skupnosti ter motivacijske in okoljske programe o telesni dejavnosti.• Zagotavljati svetovanje o telesni dejavnosti in napotitev kot del rutinskih storitev primarnega zdravstvenega varstva s kratkimi intervencijami.
	Spodbujanje dojenja
	<ul style="list-style-type: none">• Kampanje za obveščanje o prednostih izključnega dojenja v prvih 6 mesecih življenja ter nadaljevanja dojenja ob dopolnilni prehrani do dveh let in več.• Izvajati pobudo SZO in UNICEF^a-a za Novorojencem prijazne porodnišnice, da bi materam omogočili dojenje novorojenčkov, skupaj z usposabljanjem zdravstvenih delavcev za podporo laktaciji in dojenju.• Zagotavljati univerzalen plačan porodniški dopust, nacionalne delovne politike in podporo dojenju na delovnem mestu, skupaj z zakoni za zaščito dojenja v javnosti.• Omejiti neprimerno trženje proizvodov, ki konkurirajo materinemu mleku, kot je podrobno opisano v Mednarodnem kodeksu o trženju nadomestkov materinega mleka.• Spodbujati zdravo uvajanje goste hrane s preoblikovanjem hrane za dojenčke, da se izboljša njena hranilna sestava, skupaj z natančnim označevanjem teh izdelkov.

^a Sklad Združenih narodov za otroke

¹ Prirejeno po: Evropsko regionalno poročilo SZO o debelosti za leto 2022. København: Regionalni urad SZO za Evropo; 2022 (<http://apps.who.int/iris/handle/10665/353747>, dostopno 10. novembra 2022). To ni pravno zavezujoč dokument. Ta priloga vsebuje izbor priporočil, ki so bila predhodno objavljena v poročilih in resolucijah SZO.

Jasli, vrtci in šole	Starševska podpora
<ul style="list-style-type: none"> • Izvajati vsešolske programe, ki vključujejo kakovostno telesno vzgojo; zagotoviti razpoložljivost ustreznih objektov in programov (vključno z aktivnimi rekreacijskimi odmori) za podporo telesni dejavnosti za vse otroke. • Zagotoviti okvire za spodbujanje zdravja v jaslih in vrtcih. • Zagotoviti zdrave in brezplačne ali subvencionirane obroke, zlasti za prva leta v šoli in otroke iz gospodinjestev z nizkimi dohodki. • Zagotoviti varno pitno vodo v vseh šolah. • Izvajati obvezne nacionalne živilske standarde za šole, ki vključujejo merila prehranske kakovosti. • Vključiti obvezno izobraževanje o prehrani v izobraževalne programe. • Izvajati izobraževanje in svetovanje o prehrani v šolah za povečanje vnosa sadja in zelenjave. • Vsaka šola naj s podporo izvajanju, ohranjanju in krepitevi pobud postane šola, ki promovira zdravje. • Izvajati spodbude v šolah za podporo zdravi prehrani. 	<ul style="list-style-type: none"> • Spremljati in svetovati o prehrani in telesni vadbi pred in med nosečnostjo, kar se lahko uporablja za izboljšanje zdravstvene pismenosti, kot tudi prehrane in gibalnih navad. • Zagotoviti kupone za hrano za nove starše za subvencioniran nakup zdrave hrane.
	<p>Obvladovanje debelosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vsem čezmerno hranjenim in debelim otrokom zagotoviti dostop do pravičnih, integriranih zdravstvenih storitev za obvladovanje bolezni kot del splošnega zdravstvenega zavarovanja, zlasti z zagotavljanjem dostopa do večkomponentnih storitev upravljanja telesne mase v družini.
	<p>Spoznanja o vedenju in kulturi</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • Vključiti spoznanja o vedenju in kulturi v razvoj učinkovitih informacijskih kampanj (vključno s socialnimi), povezanih s telesno dejavnostjo, zdravo prehrano in priporočili SZO.
<p>Spremljanje in nadzor otroške debelosti in dejavnikov tveganja</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Kot so evropska pobuda za nadzor debelosti pri otrocih COSI (WHO European Childhood Obesity Surveillance Initiative), raziskava o zdravstvenem vedenju pri otrocih v šolski dobi HBSC (Health Behaviour in School-aged Children study) in nadzor praks dojenja. 	

